सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ र सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम सार्वजनिक गरिएको विवरण

(२०८० कार्तिक १ गतेदेखि २०८० पुस मसान्तसम्म)

नेपाल सरकार
श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाण्डौ

१. निकायको स्वरुप र प्रकृति

नेपालमा श्रमको मर्यादित र सुरक्षित व्यवस्थापनबाट रोजगारी सृजना, रोजगारीका लागि सीपयुक्त आवश्यक जनशक्तिको विकास, श्रमको क्षेत्रमा सामाजिक सुरक्षा र व्यवसायजन्य स्वास्थ्य र सुरक्षाको प्रवर्द्धन, बालश्रम निवारण लगायतका काम मन्त्रालयबाट हुँदै आएको छ । वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, मर्यादित र व्यवस्थित बनाउनु र वैदेशिक रोजगारबाट आर्जित सीप, प्रविधि र पुँजीको उपयोगबाट आन्तरिक रोजगारी प्रवर्द्धन गर्नु पनि यस मन्त्रालयको जिम्मेवारी रहेको छ ।

मन्त्रालयको स्थापना हुनु अघि वि.सं.२०२८ मा श्रम सम्बन्धी मामिला हेर्न उद्योग मन्त्रालय अन्तर्गत श्रम विभागको स्थापना भएको थियो । श्रम विभाग स्थापना भएको एक दशक पछि वि.सं. २०३८ मा श्रम तथा समाजकल्याण मन्त्रालयको स्थापना भयो । नेपाल सरकारको कार्यविभाजन नियमावली परिवर्तन भई वि.सं.२०५२ मा समाज कल्याणको क्षेत्र अलग गरी श्रम मन्त्रालय मात्र कायम भएकोमा वि.सं.२०५७ मा यातायात व्यवस्थापनको क्षेत्र समेत समायोजन भइ श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय कायम हुन गयो । यसै क्रममा वि.स.२०६९ मा यातायात व्यवस्थाको क्षेत्र अन्यत्र लगि श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय नामाकरण भयो । पुनः वि.सं. २०७४ मा कार्यक्षेत्र विस्तार भई श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय कायम भएको छ ।

२. निकायको काम, कर्तव्य र अधिकार

नेपाल सरकार कार्यविभाजन नियमावली,२०७४ अनुसार श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र देहाय बमोजिम रहेको छः

क. श्रम तथा रोजगार सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन,
ख. वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, व्यवस्थापन र नियमन,
ग. श्रमिक तथा कामदारको सामाजिक सुरक्षा र सामाजिक सुरक्षा कोष सञ्चालन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन,
घ. औद्योगिक विवाद समाधान,
ङ. रोजगार सम्बन्धी तथ्यांक, अध्ययन र अनुसन्धान,
च. श्रम तथा व्यवसायजन्य सुरक्षा निरीक्षण र श्रम सम्बन्ध सम्बन्धी आयोग,
छ. रोजगार उन्मुख सीपमूलक एवम् व्यवसायिक तालिम नीति,
ज. ट्रेडयुनियन सम्बन्धी एकिकृत कानून र नियमन,
झ. बालश्रम निवारण सम्बन्धी नीति र कानून,
ञ. व्यवसायजन्य स्वास्थ्य तथा सुरक्षा सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड,
ट. विदेशीहरुका लागि श्रम स्वीकृति,
ठ. श्रम सहचारी,
ड. बेरोजगार सम्बन्धी एकिकृत तथ्यांक व्यवस्थापन, अध्ययन र अनुसन्धान,
ढ. मन्त्रालय सम्बन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थासँग सन्धि, सम्झौता, अभिसन्धि, सम्पर्क र समन्वय,
ण. मन्त्रालय सम्बन्धी सार्वजनिक संस्थान, प्राधिकरण, समिति, प्रतिष्ठान, कम्पनी आदिको सञ्चालन र नियमन ।

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

३. निकायमा रहेका महाशाखा एवं शाखा र तिनको कार्य विवरण:

यस मन्त्रालय अन्तर्गत प्रशासन महाशाखा, श्रम सम्बन्ध तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा र रोजगार व्यवस्थापन महाशाखा रहेका छन् । प्रशासन महाशाखा अन्तर्गत प्रशासन शाखा, आर्थिक प्रशासन शाखा, नीति, योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा र कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखाहरु रहेका छन् । श्रम सम्बन्ध तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा अन्तर्गत श्रम सम्बन्ध शाखा, बाल श्रम निवारण तथा व्यवसायजन्य सुरक्षा शाखा, श्रमिक कल्याण शाखा र सीप विकास तथा तालिम शाखाहरु रहेका छन् । त्यसैगरी रोजगार व्यवस्थापन महाशाखा अन्तर्गत वैदेशिक रोजगार व्यवस्थापन शाखा र रोजगार समन्वय तथा सूचना शाखा रहेका छन् । यी महाशाखा एवं शाखाहरुको कार्य विवरण देहाय बमोजिम रहेको छः-

(क) <u>प्रशासन महाशाखा</u>

- आन्तरिक प्रशासन र कर्मचारी प्रशासनसम्बन्धी कार्यहरु गर्ने गराउने,
- निजामती सेवा ऐन, नियमावली अनुसार कर्मचारीहरुलाई दिइने सुविधा, पुरस्कार र विभागीय सजाय सम्बन्धी काम गर्ने गराउने,
- मन्त्रालयको संगठन संरचना, दरवन्दी, कर्मचारी कार्य विवरणसम्बन्धी काम गर्ने गराउने,
- काउन्सेलर (श्रम) तथा श्रम सहचारी छनौट तथा नियुक्तिसम्बन्धी कार्यहरु गर्ने गराउने,
- स्वदेशी तथा विदेशी छात्रवृत्ति एवं वैदेशिक भ्रमणका लागि संभाव्य उम्मेदवारको सूची तयार गरी रायसाथ पेश गर्ने गराउने,
- मन्त्रालय अन्तर्गतको सार्वजनिक खरिदसम्बन्धी कार्यहरु गर्ने गराउने,
- वार्षिक प्रतिवेदन तथा मन्त्रालयस्तरका अन्य प्रकाशन, प्रसारण तथा वितरण सम्बन्धी कार्यहरु गर्ने गराउने,
- महाशाखासँग सम्बन्धित विषयमा अन्तर्राष्ट्रिय सम्पर्कसम्बन्धी कार्यहरु गर्ने गराउने,
- महाशाखासँग सम्बन्धित विषयमा अभिलेख व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- सूचना अधिकारी तथा विभिन्न निकाय एवंम् विषयगत सम्पर्क बिन्दुको काम गर्ने गराउने,
- अन्तर महाशाखा,शाखा र विभाग बीच समन्वय प्रणाली स्थापनासम्बन्धी कार्यहरू गर्ने गराउने,
- मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रसम्बन्धी नीति, योजना, वार्षिक कार्यक्रम, बजेट तर्जुमाको समन्वय, अनुगमन, मूल्याङ्कन र आवधिक समीक्षासम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- मन्त्रालय र अन्तर्गत नियमित तथा बैदेशिक सहायताबाट संचालन हुने आयोजना/कार्यक्रमहरुको तर्जुमा गर्ने एवम् कार्यान्वयनका सम्बन्धमा उक्त कार्यक्रमहरु तथा सम्बन्धित कार्यालयहरुको अनुगमन मूल्यांकन गर्ने गराउने,
- आर्थिक प्रशासनसम्बन्धी कार्यहरु गर्ने गराउने,
- बेरुजुको लगत अद्यावधिक गर्ने, गर्न लगाउने तथा फछ्र्यौट गर्ने गराउने,
- मन्त्रालयसँग सम्बन्धित ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरुको तर्जुमा तथा परिमार्जन सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

- अदालतबाट भएका फैसला तथा आदेशको कार्यान्वयनसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- मन्त्रालयलाई विपक्षी बनाई परेका रिट,निवेदन र मुद्दाहरुको प्रतिरक्षा गर्ने गराउने,
- प्रदेश तथा स्थानीय सरकारसँग समन्वय गरी गर्नुपर्ने आवश्यक कार्यहरु गर्ने गराउने ।

१. <u>प्रशासन शाखा</u>

- मन्त्रालय र अन्तर्गतको कर्मचारी प्रशासन तथा जनशक्ति विकाससम्बन्धी कार्य गर्ने,
- मन्त्रालयको संगठन संरचना, दरवन्दी सृजना, कर्मचारीको कार्य विवरण, नियुक्ति, पदस्थापन, अधिकार प्रत्यायोन,सरुवा, काज,बढुवा, विदा,सम्पत्ति विवरण,कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन,अवकाशसम्बन्धी कार्यहरु गर्ने,
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका कर्मचारीहरुको अभिलेख अद्यावधिक गर्ने,
- व्यवस्थापन परीक्षणसम्बन्धी कार्यको समन्वय तथा सहजीकरण गर्ने,
- कर्मचारीहरुलाई दिइने सुविधा, पुरस्कार र विभागीय कारवाही तथा सजायसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- स्वदेशी तथा विदेशी छात्रवृत्ति, तालिम, गोष्ठी आदिमा कर्मचारी मनोनयनको लागि सिफारिस तथा विदा स्वीकृतिका निम्ति पेश गर्ने,
- मन्त्रालयभित्र परिवहन तथा सञ्चार व्यवस्थापन गर्ने,
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकयहरूको लागि घरजग्गा र भवनको व्यवस्थापन गर्ने,
- मन्त्रालयको भौतिक साधनहरुको स्याहार, सम्भार, मर्मत,सरसफाई,कार्यालय विन्यास तथा संरक्षण लगायत जिन्सी व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- मन्त्रालय भित्र कागज धुल्याउने तथा लिलामीसम्बन्धी व्यवस्था गर्ने,
- उजुरी तथा गुनासो सुनुवाईसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, राष्ट्रिय सतकर्ता केन्द्र, राष्ट्रिय सूचना आयोगसंगको सम्पर्क, समन्वय एवं सुशासन ईकाइको रुपमा कार्य गर्ने,
- खरिद ईकाइ गठन तथा व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- पुस्तकालय व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- मन्त्रालय र अर्न्तगतका केन्द्रीय निकायहरुको स्रोतसाधनसम्बन्धी विवरण अद्यावधिक गर्ने,
- मन्त्रालय अर्न्तगतका निकायहरुको निरीक्षण, सुपरिवेक्षण र अनुगमनसम्बन्धी व्यवस्थापन गर्ने,
- कर्मचारी बैठकसम्बन्धी कार्य गर्ने
- शाखासँग सम्बन्धित कामको अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने,
- विषयगत निकायहरुको सम्पर्क बिन्दु भई काम गर्ने,
- विषयगत सम्पर्क अधिकारी तोक्न पेश गर्ने,
- मन्त्रालयको स्रोत साधन तथा प्रकाशन वितरणको व्यवस्थापन गर्ने,
- तोकिएबमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
नेपाल सरकार
सिंहदरबार, काठमाडौं

२. <u>नीति, योजना,अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा</u>

- मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रसँग सम्बन्धित नीति तर्जुमा तथा विश्लेषण गर्ने,
- वार्षिक,आवधिक तथा दीर्घकालीन रणनीतिको तर्जुमा,समन्वय,कार्यान्वयन अनुगमन तथा मूल्याङ्कनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- आर्थिक प्रशासन शाखाको समन्वयमा वार्षिक कार्यक्रम अनुसार आर्थिक वर्षको साधारणतर्फको अनुमानित बजेट तयारी र स्वीकृतिको लागि पेश गर्ने,
- मन्त्रालय र अन्तर्गत नियमित तथा बैदेशिक सहायताबाट संचालन हुने आयोजना/कार्यक्रमहरुको तर्जुमा र कार्यान्वयनका सम्बन्धमा कार्यक्रमहरु तथा सम्बन्धित कार्यालयहरुको अनुगमन मूल्यांकन गर्ने,
- मन्त्रालयका प्रगति विवरण,प्रतिवेदन तथा बुलेटिन प्रकाशनसम्बन्धी कार्यहरु गर्ने,
- मन्त्रालय र विभागहरु अर्न्तगत संचालन हुने विकासका आवधिक एवं वार्षिक कार्यक्रमहरु तयार गर्ने,
- राष्ट्रिय योजना आयोग र अर्थ मन्त्रालयसंगको सहकार्यमा मन्त्रालय अर्न्तगत सञ्चालित विकास कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनको समन्वय गर्ने,
- मन्त्रालय र अर्न्तगत निकायहरुमा संचालित विकास कार्यक्रमहरुको प्रगति,समीक्षा,परिमार्जन तथा अनुगमन मूल्याङ्कन गर्ने,
- नीति समन्वय समिति (Policy Coordination Committee) सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- अर्थ मन्त्रालय, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय तथा राष्ट्रिय योजना आयोगको सम्पर्क विन्दुको रुपमा काम गर्ने,
- मन्त्रालय स्तरीय विकास समस्या समस्या समिति(MDAC)र राष्ट्रिय विकास समस्या समाधान समिति (NDAC) सम्बन्धी कार्यहरु गर्ने,
- वैदेशिक सहायतासम्बन्धी विषयमा अर्थ मन्त्रालयसंग समन्वय गरी कार्य गर्ने,
- विदेशी सहयोगवाट संचालन हुने आयोजनासंग सम्बन्धित विषयमा आवश्यक समन्वय गर्ने,
- सम्बन्धित क्षेत्रका अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूसँग समन्वय तथा सहजीकरणसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- तोकिएबमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

३. <u>आर्थिक प्रशासन शाखा</u>

- प्रचलित कानून बमोजिम मन्त्रालयको आर्थिक प्रशासन संचालन गर्ने,
- अर्थ मन्त्रालय र यस मन्त्रालयको नीति, योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखासँग समन्वय गरी वार्षिक कार्यक्रम र बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्न,
- आर्थिक प्रशासनसम्बन्धी विषयमा माग भएबमोजिमको राय सल्लाह प्रदान गर्ने,
- विनियोजन बजेट अन्तर्गत बजेट निकासासम्बन्धी कार्य गर्ने,
- मन्त्रालयको नीति, योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखासँग समन्वय गरी कार्यक्रम संशोधन र रकमान्तर सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- ऐन नियमानुसार तोकिएको श्रेस्ता राख्ने, राख लगाउने,
- विनियोजन हिसाबको लागि आवश्यक मास्केवारी तथा अन्य फांटवारी नियमित रुपमा तयार गर्ने गराउने र सम्बन्धित निकायमा समयमै पठाउने व्यवस्था गर्ने गराउने,
- आर्थिक प्रशासन शाखाको सहभागिता आवश्यक हुने विभिन्न समितिहरुमा रही कार्य गर्ने,
- मन्त्रालयका अन्य शाखाहरूसँग समन्वय गरी वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गर्ने,
- वार्षिक विवरण तयार गर्न सहयोग गर्ने,
- वेरुजु फछर्यौटसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- मन्त्रालय अन्तर्गतका निकायहरुको आर्थिक व्यवस्थापन सुधारका लागि सुझाव दिने,
- आम्दानी तथा खर्चसम्बन्धी विवरणहरु अद्यावधिक राख्ने,
- म.ले.नि.का.को सम्पर्क विन्दुको रुपमा काम गर्ने,
- तोकिएबमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

४. <u>कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा</u>

- मन्त्रालयसँग सम्बन्धित ऐन, कानूनहरूको परिमार्जनका लागि मस्यौदा पेश गर्ने,
- नयाँ विधेयक तर्जुमा गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक कार्य गर्ने,
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूबाट माग भएबमोजिम कानूनी राय, परामर्श उपलब्ध गराउने,
- मन्त्रालय पक्ष हुने सन्धि, सम्झौता, समझदारीपत्र आदिमा कानूनी राय उपलब्ध गराउने,
- सर्वोच्च अदालतबाट कायम नजिर सम्बन्धी निर्णयहरुको लगत विवरण अद्यावधिक गर्ने र सम्बद्ध पदाधिकारीहरुलाई जानकारी गराउने,
- मन्त्रालय विरुद्ध परेका रिट/निवेदन र पुनरावेदन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रका विषयमा सम्मानित अदालतबाट भएका फैसला कार्यान्वयन गर्ने गराउने,
- अदालतमा दिने जवाफ तयार गरी पेश गर्ने,
- ऐन, नियम परिमार्जन तथा तर्जुमा शाखाबाट प्राप्त भएका राय संकलन गरी सम्बन्धित विषयको निर्णयसार बनाउने कार्य गर्ने,

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

- नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन गरिनु पर्ने सूचनासम्बन्धी कार्य गर्ने,
- कानून, न्याय तथा संसदिय मामिला मन्त्रालय, वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण तथा श्रम अदालतको सम्पर्क शाखाको रुपमा काम गर्ने,
- कानूनले सृजना गरेका अन्य जिम्मेवारीहरुसम्बन्धी काम गर्ने,
- तोकिएबमाजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

(ख) <u>रोजगार व्यवस्थापन महाशाखा</u>

- आन्तरिक रोजगार प्रर्वद्धनसम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- आन्तरिक एवं वैदेशिक रोजगारसम्बन्धी ऐन नियमहरुको तर्जुमा, संशोधन, विधेयक तथा नियमावलीहरु तयार गरी पेश गर्ने गराउने,
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरका रोजगारसम्बन्धी प्रतिवेदन संकलन, प्रकाशन तथा वितरणसम्बन्धी कार्यहरु गर्ने गराउने,
- अन्तर्राष्ट्रिय आप्रवासन संगठन (International Organization for Migration - IOM), कोलम्बो प्रोसेस, अबुधावी संवाद (Abu Dhabi Dialogue) लगायतका क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संगठनहरूसँग सम्बन्धित कार्यहरु गर्ने गराउने,
- श्रमशक्ति, श्रम बजार, आन्तरिक तथा वैदेशिक रोजगार एवम् बेरोजगारी सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान, तथ्याङ्क सङ्कलन, विश्लेषण लगायत सूचना विश्लेषणका कार्यहरु गर्ने गराउने,
- रोजगार सूचना सेवा तथा श्रमिक आपूर्ति सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, कानून, मापदण्ड, व्यवस्थापन र नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- श्रम कूटनीतिसम्बन्धी कार्यको समन्वय गर्ने गराउने,
- काउन्सेलर (श्रम)तथा श्रम सहचारीहरुसंग नियमित सम्पर्क र समन्वयको काम गर्ने गराउने,
- वैदेशिक रोजगारसम्बन्धी कार्यक्रमहरु तर्जुमा, समन्वय, अनुगमन,मूल्याङ्कन र प्रतिवेदन गर्ने गराउने,
- वैदेशिक रोजगार विभाग र वैदेशिक रोजगार प्रबर्दधन बोर्डसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- वैदेशिक रोजगारसम्बन्धी अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने गराउने,
- महाशाखासँग सम्बन्धित अभिलेख व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने गराउने,
- आन्तरिक तथा वैदेशिक रोजगारको सूचना एवं तथ्यांक अद्यावधिक गर्ने गराउने,
- मन्त्रालयको वेवसाईट अद्यावधिक गर्ने लगायतका विद्युतीय सुशासनसम्बन्धी अन्य कार्यहरु गर्ने गराउने,
- प्रदेश तथा स्थानीय सरकारसँग समन्वय गरी गर्नुपर्ने आवश्यक कार्यहरु गर्ने गराउने ।

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

१. <u>वैदेशिक रोजगार व्यवस्थापन शाखा</u>

- वैदेशिक रोजगारसम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, कानून, मापदण्डको कार्यान्वयन र नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- श्रम कूटनीति प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक तयारी तथा समन्वय गर्ने,
- वैदेशिक रोजगारसँग सम्बन्धित संघ संस्थाहरुको नियमन तथा अनुगमन गर्न वैदेशिक रोजगार विभागसंग समन्वय गर्ने,
- काउन्सेलर(श्रम)तथा श्रम सहचारीको कार्यसम्पादनको नियमित रुपमा प्रगति प्रतिवेदन लिने सोको प्रतिवेदन गर्ने,
- अन्तराष्ट्रिय आप्रवासन संगठन(IOM),कोलम्बो प्रोसेस,आबुधावि डाइलग लगायतका क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संगठनसँग सम्बन्धित महाशाखाका कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका कार्यहरु गर्ने,
- वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी सूचना एवं तथ्यांक संकलन, अध्ययन तथा विश्लेषण गर्ने,
- वैदेशिक रोजगारलाई सुरक्षित,व्यवस्थित र मर्यादित बनाउन राय सल्लाह प्रदान गर्ने,
- वैदेशिक रोजगारसम्बन्धी कार्यक्रमहरु तयार गर्ने, समन्वय गर्ने र प्रतिवेदन गर्ने,
- वैदेशिक रोजगार सम्बन्धमा रोजगारदाता मुलुकहरुसंग हुने वार्ता एवं सम्झौतासम्बन्धी कार्य गर्ने,
- वैदेशिक रोजगारका लागि नयाँ मुलुक खुला गर्न आवश्यक अध्ययन तथा समन्वय गर्ने,
- वैदेशिक रोजगारबाट विभिन्न क्षेत्रमा पर्न गएको प्रभावको अध्ययन अनुसन्धान गरी नीतिगत सुझाव दिने,
- वैदेशिक रोजगारमा गएका व्यक्तिहरुको स्वास्थ्य तथा सुरक्षाको विषयमा अध्ययन अनुसन्धान गरी नीतिगत सुधारको राय पेश गर्ने,
- विदेशमा रहेका नेपालीहरुका सेवामूलक संस्थाहरुसंग सम्पर्क कायम गरी आवश्यकता अनुसार राय सुझाव प्राप्त गर्ने, प्रतिवेदन लिने एवं उपयुक्त कारवाहीकोलागि पेश गर्ने,
- वैदेशिक रोजगारमा गएका श्रमिकहरुको हक,हित,उद्दारसम्बन्धी कार्यहरुमा नीतिगत व्यवस्था पहल गर्ने,
- वैदेशिक रोजगारीको प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्न आवश्यक अन्य कार्यहरु गर्ने,
- परराष्ट्र मन्त्रालय, विदेशस्थित नेपाली कूटनैतिक नियोगहरु तथा आप्रवासनसम्बन्धी कार्यक्रमहरुको सम्पर्क विन्दुको रुपमा कार्य गर्ने,
- वैदेशिक रोजगार विभाग र वैदेशिक रोजगार प्रबर्दधन बोर्डसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- सम्बन्धित क्षेत्रका अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूसँग समन्वय तथा सहजीकरणसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- शाखासँग सम्बन्धित अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने,
- तोकिए बमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
नेपाल सरकार
सिंहदरबार, काठमाडौं

२. <u>रोजगार समन्वय तथा सूचना शाखा</u>

- आन्तरिक रोजगारसम्बन्धी राष्ट्रिय नीति,कानून,मापदण्ड,कार्यान्वयन र नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- आन्तरिक रोजगारीको क्षेत्रमा कार्यरत राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरुको लगत राख्ने,
- आन्तरिक रोजगारी प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले वैदेशिक सहायतामा संचालित कार्यक्रम तथा आयोजनाहरुको संचालन, समन्वय, अनुगमन तथा मूल्याकन गर्ने,
- वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका कामदारहरुको दक्षता उपयोग गर्न राष्ट्रिय आवश्यकता अनुसारका नीति तथा रणनीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न पेश गर्ने,
- आन्तरिक रोजगार प्रवर्द्धका लागि नीजि तथा गैर सरकारी क्षेत्रसंगको सहकार्य एवंम् समन्वयसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- न्यूनतम रोजगार प्रत्याभूत सम्बन्धी नीति,योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा,कार्यान्वयन,अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने,
- मन्त्रालयको वेवसाईट व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- श्रम, रोजगारी, बेरोजगारी, वैदेशिक रोजगारी तथा रोजगारका अवसरसम्बन्धी अध्ययन,अनुसन्धान र विश्लेषण गर्ने,
- विद्युतीय श्रम तथा रोजगार सूचना प्रणाली (Online Labour and Employment Information System) को स्थापना र व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- श्रमशक्ति सर्वेक्षणसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- शाखासँग सम्बन्धित विषयमा कानून बमोजिम निर्धारण गरिएका अन्य कार्यहरु गर्ने,
- तोकिएबमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने,
- सम्बन्धित क्षेत्रका अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूसँग समन्वय तथा सहजीकरणसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- प्रदेश तथा स्थानीय सरकारसँग समन्वय गरी गर्नुपर्ने आवश्यक कार्यहरु गर्ने।

(ग) <u>श्रम सम्बन्ध तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा</u>

- श्रम सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति तर्जुमा गर्ने गराउने,
- श्रम सम्बन्धी ऐन नियमहरुको तर्जुमा तथा परिमार्जन सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- श्रमशक्ति र श्रम बजारसम्बन्धी अध्ययन, सर्वेक्षण, अनुसन्धान, तथ्याङ्क सङ्कलन तथा विश्लेषण सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरका श्रमसम्बन्धी प्रतिवेदनहरुको संकलन सम्बन्धी कार्यहरु गर्ने गराउने,
- अन्तर्राष्ट्रिय श्रम संगठन(International Labor Organization) सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- औद्योगिक विवाद समाधान सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- विदेशी कामदारहरुको श्रम स्वीकृति व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,

नेपाल सरकार
रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

- ट्रेड यूनियन सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति,कानून तर्जुमा र नियमनसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- महाशाखासँग सम्बन्धित विषयमा अन्तर्राष्ट्रिय सम्पर्कसम्बन्धी कार्यहरु गर्ने गराउने,
- बालश्रम निवारणसंग सम्बन्धित अन्तराष्ट्रिय संघसंस्थाहरुसंगको सम्पर्क, सहकार्य तथा समन्वय गर्ने गराउने,
- बालश्रम निवारणसम्बन्धी नीति, कानून तर्जुमा र नियमनसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- बालश्रम निवारणसम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान,सर्वेक्षण,सूचना र तथ्यांक संकलन तथा विश्लेषणसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- बालश्रम निवारणसम्बन्धी व्यवस्थापन तथा जनचेतना जगाउन प्रचार प्रसार गर्ने गराउने,
- बालश्रम निवारण विषयमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठी सेमिनार सम्मेलनसम्बन्धी कार्यहरु गर्ने गराउने,
- व्यवसायजन्य स्वास्थ्य तथा सुरक्षा विषयमा नीति, कानून र नियमनसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- श्रमिक एवं सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, कानून,मापदण्ड, कार्यक्रम र नियमनसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- सामाजिक सुरक्षा कोषसम्बन्धी नीति, कानून तर्जुमा,कोष संचालन तथा नियमन, यस विषय सम्बद्ध राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय निकाय र संघसंस्थासंग सम्पर्क, समन्वय र सहकार्यसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- सामाजिक सुरक्षा कोष र श्रमिक कल्याणसम्बन्धी कार्यहरु गर्ने गराउने,
- रोजगारउन्मुख,सीपमूलक एवं व्यवसायिक तालिमसम्बन्धी राष्ट्रिय नीति तर्जुमा र सो को नियमन गर्ने गराउने,
- श्रमिक तथा रोजगारदाताको कर्तव्य,दायित्व,कार्य संकृति र व्यवहार सम्बन्धी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरुको सञ्चालनका सम्बन्धमा समन्वय गर्ने गराउने,
- सीप विकास तथा तालीमसम्बन्धी नीति, योजना तर्जुमा,समन्वय,अनुगमन, मुल्याङ्कन गर्ने गराउने,
- सीप विकास तालिमसम्बन्धी पाठ्यक्रम तर्जुमा, परिमार्जन, तालिम सञ्चालन मापदण्ड निर्धारण गर्ने गराउने,
- सीप विकास तालिम सञ्चालन, समन्वय र प्रवर्द्धनसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- महाशाखासँग सम्बन्धित विषयमा अभिलेख व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- प्रदेश तथा स्थानीय सरकारसँग समन्वय गरी गर्नुपर्ने आवश्यक कार्यहरु गर्ने गराउने ।

१. <u>श्रम सम्बन्ध शाखा</u>

- श्रमसंग सम्बन्धित कानून तर्जुमा,संशोधन तथा नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- श्रमशक्ति र श्रम बजारसम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान, तथ्याङ्क सङ्कलन,अद्यावधिक र विश्लेषणसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरका श्रम सम्बन्धी प्रतिवेदन संकलन एवं अभिलेखिकरणसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- अन्तर्राष्ट्रिय श्रम सङ्गठनसंग सम्बन्धित कार्य गर्ने,

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

- औद्योगिक विवाद समाधानसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- श्रमसंग सम्बन्धित अन्तराष्ट्रिय संघसंस्थासंगको सम्पर्क,सहकार्य तथा समन्वय गर्ने,
- विदेशी कामदारहरुका लागि श्रम स्वीकृति र त्यसको सूचना व्यवस्थापन गर्ने,
- श्रमिक कल्याण शाखासँग समन्वय गरी ट्रेड यूनियन नीति,कानूनको तर्जुमा र नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- शाखासँग सम्बन्धित विषयमा अन्तर्राष्ट्रिय सम्पर्कसम्बन्धी कार्यहरु गर्ने,
- अन्तराष्ट्रिय श्रम संगठन (ILO) तथा अन्य राष्ट्रिय,अन्तराष्ट्रिय,सरकारी,गैरसरकारी संघ संस्थाहरुसंग समन्वयसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- अन्तराष्ट्रिय श्रम संगठन(ILO) बाट पारित महासन्धी तथा सन्धीहरुसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- अन्तराष्ट्रिय श्रम संगठन (ILO) मा वार्षिक र आवधिक रुपमा पेश गर्नुपर्ने प्रतिवेदन तयारीसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- भविष्यमा गर्नुपर्ने अन्तर्राष्ट्रिय श्रम संगठन (ILO) सँग सम्बन्धित सन्धीहरु सम्बन्धी आवश्यक कार्यहरु गर्ने,
- सम्बन्धित क्षेत्रका अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूसँग समन्वय तथा सहजीकरणसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- शाखासँग सम्बन्धित विषयमा अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने,
- तोकिएबमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

२. <u>बालश्रम निवारण तथा व्यवसायजन्य सुरक्षा शाखा</u>

- बालश्रम निवारणसँग सम्बन्धित नीति, कानून, योजना तर्जुमा तथा नियमनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- बालश्रम निवारणसम्बन्धी अध्ययन,अनुसन्धान,सेमिनार,तालिम, गोष्ठी आदि कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने,
- बालश्रम निवारणसम्बन्धी कार्यक्रम, निरीक्षण तथा अनुगमन गर्ने,
- बालश्रम विरुद्ध जनचेतना जगाउन प्रचार-प्रसारसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- बालश्रम निवारण सम्बन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय श्रम संगठन(ILO),आईपेक,जी.टी.जेड.तथा अन्य दातृ राष्ट्र तथा संघ संस्थाहरुसंग समन्वय गर्ने,
- बालश्रम निवारण सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान,तथ्यांक संकलन,अद्यावधिक तथा विश्लेषणसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- व्यवसायजन्य स्वास्थ्य तथा सुरक्षासम्बन्धी नीति,कानून,योजना तर्जुमा तथा नियमनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- व्यवसायजन्य स्वास्थ्य तथा सुरक्षासम्बन्धी अध्ययन,अनुसन्धान,सेमिनार,गोष्ठी आदि कार्यक्रम गर्ने,
- प्रतिष्ठानमा कार्यरत कामदार कर्मचारीहरुको व्यवसायजन्य सुरक्षासम्बन्धी कार्य गर्ने,

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

- बालश्रम निवारण समिति र बालबालिका विकास तथा पुर्नस्थापना कोष संचालक समितिसम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- औद्योगिक प्रतिष्ठानहरुमा व्यवसायजन्य सुरक्षा लगायतका चेतनामूलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने,
- शाखासँग सम्बन्धित विषयमा अभिलेख व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- श्रमिक कल्याण शाखासँग समन्वय गरी ट्रेड युनियन अधिकार र ट्रेड युनियनले व्यवसायिकता प्रवर्द्धनमा खेल्नुपर्ने भूमिकाको विषयमा सेमिनार तथा गोष्ठी आयोजना गर्ने,
- सम्बन्धित क्षेत्रका अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूसँग समन्वय तथा सहजीकरणसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- तोकिएबमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

३. <u>श्रमिक कल्याण शाखा</u>

- सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी नीति,योजना तथा कानूनको तर्जुमाका लागि मस्यौदा तयार गर्ने,
- श्रमिक तथा श्रमिकका परिवारको लागि सामाजिक सुरक्षासँग सम्बन्धित नीतिगत तथा संस्थागत कार्यहरु गर्ने,
- ट्रेड यूनियन सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, कानून तर्जुमामा सहयोग पुऱ्याउने,
- सामाजिक सुरक्षा कोषको संचालन तथा व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने,
- श्रमिकको कर्तव्य, दायित्व, कार्य संकृति र व्यवहार सम्बन्धी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरुको सञ्चालनका सम्बन्धमा आवश्यक समन्वय गर्ने,
- श्रमिकको न्यूनतम पारिश्रमिक निर्धारणसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- श्रमिकहरुको सामाजिक सुरक्षाको सन्दर्भमा व्यवसायजन्य स्वास्थ्य सेवासम्बन्धी आवश्यक कार्य गर्ने,
- श्रमिकका बाल बालिकाहरुका लागि दिवा स्याहार केन्द्र, शिक्षा तथा स्वास्थ्य सेवा आदिको प्रबन्ध गर्न व्यवस्थापकहरुलाई प्रोत्साहन गर्ने,
- सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धमा सेमिनार,गोष्ठी लगायतका चेतनामूलक कार्यहरु गर्ने,
- शाखासँग सम्बन्धित विषयको अभिलेख व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- नयाँ सामाजिक सुरक्षा योजना लागू गर्ने विषयमा आवश्यक कार्य गर्ने,
- अनौपचारिक क्षेत्रमा कार्यरत श्रमिक र स्वरोजगारलाई सामाजिक सुरक्षा योजनामा आबद्ध गर्ने विषयमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने,
- श्रमिक कल्याणकारी कोषसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- शाखासँग सम्बन्धित काममा सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघसंस्थासंग सम्पर्क,समन्वय र सहकार्य गर्ने,
- तोकिए बमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

४. <u>सीप विकास तथा तालिम शाखा</u>

- सीप विकास तथा तालिम सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, कानून तर्जुमा,योजना,मापदण्ड, पूर्वाधार विकाससम्बन्धी काम गर्ने र सो को नियमन गर्ने,
- तालिम केन्द्रहरुको विवरण अद्यावधिक गर्ने,
- तालिम प्राप्त जनशक्तिको विवरण अद्यावधिक गर्ने,
- सीप विकास तालिमसम्बन्धी पाठ्यक्रम तर्जुमा, परिमार्जन, तालिम सञ्चालन मापदण्ड निर्धारण गर्ने, प्रवर्द्धन र समन्वय गर्ने,
- रोजगारीका संभावित क्षेत्रहरुमा आवश्यक सीप तथा दक्षता पहिचान गरी दक्ष जनशक्ति उत्पादनका लागि नीतिगत तथा संस्थागत समन्वय गर्ने,
- पिछडिएको क्षेत्र, वर्ग तथा समुदाय लक्षित सीपमूलक तालिम नीति तर्जुमा,समन्वय तथा नियमन गर्ने,
- लक्षित वर्गहरुलाई रोजगारी तथा स्वरोजगारीसम्बन्धी सचेतना तथा पूर्व तयारीसम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम कार्यक्रम आवश्यक समन्वय गरी सञ्चालन गर्ने,
- कामदार मजदूरहरुको कार्य संस्कृति र व्यवहार (Working Culture and Behaviors) सम्बन्धी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरुको तर्जुमा तथा समन्वय गर्ने,
- विदेशबाट फर्केका कामदारको सीप परिक्षण गर्ने, सो सीपको उपयोगसम्बन्धी रणनैतिक योजना तयार गर्ने र समय सापेक्ष परिमार्जनको कार्य गर्ने,
- प्रदेश र स्थानीय तहमा तालिम प्रदायक संस्थाको स्थापना, क्षमता विकास, पाठ्यक्रम निर्धारण लागायतका कार्यको लागि नीतिगत तथा संस्थागत कार्य गर्ने,
- तालिम प्रदायक संस्था र रोजगार प्रदायक संस्था बीच रोजगारी सृजना र जनशक्तिको उपयोग सम्बन्धी समन्वयत्मक कार्य गर्ने,
- तालिम केन्द्रहरु बीच समन्वय गरी विशिष्टिकृत तालिम प्रदायक संस्थाहरुको संरचनागत विकासको लागि संस्थागत समन्वय गर्ने,
- शाखासँग सम्बन्धित काममा सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघसंस्थासंग सम्पर्क, समन्वय र सहकार्य गर्ने,
- शाखासँग सम्बन्धित विषयमा अभिलेख व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- तोकिए बमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

(ग) <u>प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमः</u>

नेपालको संविधान, २०७२ को मौलिक हक र कर्तव्य अन्तर्गत धारा ३३ मा रहेको रोजगारीको हकलाई कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकारले रोजगारीको हक सम्बन्धी ऐन, २०७५ जारी गरेको छ । ऐनको दफा ८ को उपदफा (१) मा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहले आवश्यक

नेपाल सरकार
रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सक्ने प्रावधान रहेको र उपदफा (३) ले कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए वमोजिम हुने व्यवस्था गरेको छ ।

रोजगारीको हकलाई कार्यान्वयनका अतिरिक्त मुलुकभित्र पर्याप्त रोजगारीको अवसर सिर्जना गरी उपलब्ध जनशक्तिको महत्तम उपयोग गर्दै आर्थिक विकासमा योगदान पुऱ्याउने गरी संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको साझा कार्यक्रमको रुपमा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई तर्जुमा गरिएको हो । रोजगारीको हकलाई कार्यान्वयन गर्ने तथा आन्तरिक रोजगारी प्रवर्द्धनका विविध पक्षहरुलाई समेत समावेश गरी नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदले मिति २०७५।१०।२५ मा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ स्वीकृत गरेको थियो । सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूबाट मिति २०७५।११।०१ मा विधिवत शुभारम्भ भएको यो कार्यक्रमले देहायका उद्देश्यहरु प्राप्त गर्ने लक्ष्य लिएको छः–

(क) वेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूति गर्न आवश्यक रोजगार सेवा र सहायता प्रदान गर्ने ।

(ख) दक्ष तथा सक्षम जनशक्ति विकास गरी आन्तरिक रोजगारीको प्रवर्द्धन र विस्तार गर्ने ।

(ग) सरकारी, निजी, सहकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रहरु बीचको समन्वय र सहकार्यमा थप रोजगारीका अवसर सिर्जना गर्ने ।

(घ) आन्तरिक रोजगारी सिर्जनाका लागि आवश्यक नीतिगत र संरचनात्मक व्यवस्था गर्ने ।

(ङ) सार्वजनिक पूर्वाधारहरुको निर्माण, स्तरोन्नति र विस्तारमा योगदान गर्ने ।

(च) आन्तरिक रोजगार सिर्जना सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान गरी रोजगारीका नयाँ क्षेत्रहरुको पहिचान गर्ने ।

४. निकायमा रहने दरवन्दी र कर्मचारी संख्या

मन्त्रालयमा राजपत्रांकित र राजपत्र अनंकित (स्थायी एवम् करार) जम्मा ७२ र अस्थायी दरबन्दी जम्मा १६ गरी कूल स्वीकृत दरबन्दी ८८ रहेकोमा विभिन्न पदका ..... दरवन्दी रिक्त रहेका छन् भने अन्य सम्पूर्ण दरबन्दी पूर्ति भएको ।

नेपाल सरकार
रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

४.१ मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायको स्वीकृत दरबन्दी विवरण

सि.नं.	निकाय	कुल दरबन्दी
१	श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	७२
२	वैदेशिक रोजगार विभाग	७३
३	वैदेशिक रोजगार बोर्डको सचिवालय	१८
४	श्रम तथा व्यवसायजन्य सुरक्षा विभाग	३१
५	व्यवसायिक तथा सीप विकास तालिम प्रतिष्ठान, भैंसेपाटी	२१
६	व्यवसायिक तथा सीप विकास तालिम प्रतिष्ठान, ईटहरी	१३
७	व्यवसायिक तथा सीप विकास तालिम प्रतिष्ठान, वुटवल	१३
८	वैदेशिक रोजगार कार्यालय, काठमाडौं	५७
९	व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य केन्द्र	२०
१०	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, काठमाडौं	१२
११	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, जनकपुर	१४
१२	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, झापा	८
१३	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, धनगढी	१५
१४	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, नेपालगञ्ज	८
१५	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, पोखरा	१३
१६	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, विरगंज	८
१७	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, विराटनगर	१४
१८	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, वुटवल	१४
१९	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, सुर्खेत	१४
२०	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, हेटौंडा	८
जम्मा दरबन्दी		४४६

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

मन्त्रालयको स्वीकृत दरबन्दी र पदपूर्तिको अवस्था

सि.नं.	पद	श्रेणी/ तह	सेवा	समूह/ उपसमूह	मौजुदा दरबन्दी	पदपूर्ति	रिक्त
१	सचिव	रा.प.विशिष्ट	प्रशासन		१	१	
२	सहसचिव	रा.प.प्रथम	प्रशासन		३	३	
३	उपसचिव (प्रशासन)	रा.प.द्वितीय	प्रशासन	सा.प्रशासन	८	८	
४	उपसचिव (लेखा)	रा.प.द्वितीय	प्रशासन	लेखा	१	१	
५	उपसचिव (कानून)	रा.प.द्वितीय	न्याय	कानून	१	१	
६	उपसचिव प्राविधिक/मेकानिकल)	रा.प.द्वितीय	इन्जि.	मेकानिकल	१	१	
७	लेखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	लेखा	१	१	
८	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	सा.प्रशासन	१४	१४	
९	कानून अधिकृत (न्याय)	रा.प.तृतीय	न्याय	कानून	१	१	
१०	कम्प्युटर ईन्जिनियर	रा.प.तृतीय	विविध		१	१	
११	मेकानिकल ईन्जिनियर	रा.प.तृतीय	इन्जि.	मेकानिकल	१	०	१
१२	कम्प्युटर अधिकृत	रा.प.तृतीय	विविध		१	१	
१३	लेखापाल	रा.प.अनं.प्रथम	प्रशासन	लेखा	१	१	
१४	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्रथम	प्रशासन	सा.प्रशासन	९	९	
१५	कम्प्युटर अपरेटर	रा.प.अनं.प्रथम	विविध		७	७	
१६	ह.स.चा.	श्रेणी विहिन			९	९	
१७	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन		१२	१२	
जम्मा दरबन्दी					७२	७१	

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको स्वीकृत अस्थायी दरबन्दी विवरण

सि.नं.	पद	श्रेणी/ तह	सेवा	समूह/ उपसमूह	मौजुदा दरबन्दी	पदपूर्ति	रिक्त
१	सहसचिव	रा.प.प्रथम	प्रशासन		१	१	
२	उपसचिव (प्रशासन)	रा.प.द्वितीय	प्रशासन	सा.प्रशासन	२	२	
३	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	सा.प्रशासन	३	३	
४	लेखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	लेखा	१	१	
५	तथ्याङ्क अधिकृत	रा.प.तृतीय	तथ्याङ्क		१	१	
६	कम्प्युटर ईन्जिनियर	रा.प.तृतीय	विविध		१	१	

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

७	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्रथम	प्रशासन	सा.प्रशासन	२	२	
८	कम्प्युटर अपरेटर	रा.प.अनं.प्रथम	विविध		२	२	
९	ह.स.चा.	श्रेणी विहिन			२	२	
१०	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन		१	१	
जम्मा दरबन्दी					१६	१६	

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

नेपाल सरकार

श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयको संगठन संरचना

मन्त्री

सचिवालय
उप-सचिव रा.प.द्वि.(प्र.)-१
शा.अ. रा.प.तृ.(प्र.)-१

सचिवालय
शा.अ. रा.प.तृ.(प्र.)-१

सचिव-१

प्रशासन महाशाखा
सह-सचिव रा.प.प्र.(प्र.)-१

- **प्रशासन शाखा**
  उपसचिव रा.प.द्वि. (प्र.)-१
  शा.अ. रा.प.तृ.(प्र.)-३
  ना.सु. रा.प.अनं.प्र.(प्र.)-९
  क.अ. रा.प.अनं.प्र.(वि.)-७
  ह.स.चा.-९, का.स.-१२
- **आर्थिक प्रशासन शाखा**
  उपसचिव रा.प.द्वि.(ले.)-१
  लेखा अधिकृत रा.प.तृ.(ले.)-१
  लेखापाल रा.प.अनं.प्र.(ले.)-१
- **नीति, योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा**
  उपसचिव रा.प.द्वि. (प्र.)-१
  शा.अ. रा.प.तृ.(प्र.)-२
- **कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा**
  उपसचिव रा.प.द्वि.(न्याय/कानून)-१
  कानून अ.रा.प.तृ.(न्याय/कानून)-१

रोजगार व्यवस्थापन महाशाखा
सह-सचिव रा.प.प्र.(प्र.)-१

- **वैदेशिक रोजगार व्यवस्थापन शाखा**
  उपसचिव रा.प.द्वि. (प्र.)-१
  शा.अ. रा.प.तृ.(प्र.)-२
- **रोजगार समन्वय तथा सूचना शाखा**
  उपसचिव रा.प.द्वि. (प्र.)-१
  शा.अ. रा.प.तृ.(प्र.)-१
  क.ई. रा.प.तृ.(वि.)-१
  क.अधिकृत रा.प.तृ.(वि.)-१

श्रम सम्बन्ध तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा
सह-सचिव रा.प.प्र.(प्र.)-१

- **श्रम सम्बन्ध शाखा**
  उपसचिव रा.प.द्वि. (प्र.)-१
  शा.अ. रा.प.तृ.(प्र.)-१
- **बाल श्रम निवारण तथा व्यवसायजन्य सुरक्षा शाखा**
  उपसचिव रा.प.द्वि. (मे.ई.)-१
  शा.अ. रा.प.तृ.(प्र.)-१
  कारखाना निरिक्षक
  रा.प.तृ.(मे.ई.)-१
- **श्रमिक कल्याण शाखा**
  उपसचिव रा.प.द्वि. (प्र.)-१
  शा.अ. रा.प.तृ.(प्र.)-१
- **सीप विकास तथा तालिम शाखा**
  उपसचिव रा.प.द्वि. (प्र.)-१
  शा.अ. रा.प.तृ.(प्र.)-१

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम (अस्थायी दरबन्दी)
सह-सचिव रा.प.प्र.(प्र.)-१

- **आन्तरिक रोजगार प्रवर्द्धन शाखा**
  उपसचिव रा.प.द्वि. (प्र.)-१
  शा.अ. रा.प.तृ.(प्र.)-१
  लेखा अधिकृत रा.प.तृ.(ले.)-१
  ना.सु. रा.प.अनं.प्र.(प्र.)-२
  क.अ. रा.प.अनं.प्र.(वि.)-२
  ह.स.चा.-२
  का.स.-१
- **रोजगार कार्यक्रम व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा**
  उपसचिव रा.प.द्वि. (प्र.)-१
  शा.अ. रा.प.तृ.(प्र.)-१
- **रोजगार सूचना व्यवस्थापन शाखा**
  शा.अ. रा.प.तृ.(प्र.)-१
  तथ्याङ्क अधिकृत
  रा.प.तृ.(आ.यो./त.)-१
  क.ई. रा.प.तृ.(वि.)-१

श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
नेपाल सरकार
सिंहदरबार, काठमाडौं

५. प्रमुख एवम् उजुरी सुन्ने अधिकारी र सूचना अधिकारीको नाम र पद

प्रमुखको नाम: श्री केवल प्रसाद भण्डारी, सचिव
प्रवक्ता: श्री डण्डुराज घिमिरे, सह-सचिव
सहायक प्रवक्ता: श्री डम्बर सुनार, उप-सचिव
सूचना अधिकारीको नाम: श्री कृष्ण प्रसाद भुसाल, उप-सचिव
गुनासो सुन्ने अधिकारीको नाम: श्री दिपक ढकाल, उप-सचिव
लैङ्गिक सम्पर्क व्यक्तिको नाम: श्री मैया कडेल, उप-सचिव
मन्त्रालयको वेवसाइट: **www.moless.gov.np**

६. नीति, ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची

नीति

- राष्ट्रिय रोजगार नीति,२०७१
- वैदेशिक रोजगार नीति,२०६८
- राष्ट्रिय व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य नीति, २०७६

ऐन

- रोजगारीको हक सम्बन्धी ऐन, २०७५
- श्रम ऐन, २०७४
- योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा ऐन, २०७४
- वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४
- ट्रेड युनियन ऐन, २०४९
- बाल श्रम (निषेध र नियमित गर्ने) ऐन, २०४९
- बोनस ऐन,२०३९

नियमावली

- वैदेशिक रोजगार नियमावली,२०६४
- वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण नियमावली, २०६८
- रोजगारीको हक सम्बन्धी नियमावली, २०७५
- श्रम नियमावली, २०७५
- श्रम अदालत कार्यविधि नियमावली, २०५२
- योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा नियमावली, २०७५
- सामाजिक सुरक्षा कोष नियमावली,२०७५
- बालश्रम(निषेध र नियमित गर्ने) नियमावली,२०६२
- बोनस नियमावली, २०३९
- ट्रेड युनियन नियमावली, २०५०
- बालबालिका (विकास तथा पुनस्थापना) कोष नियमावली, २०५३

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

मुख्य निर्देशिका/कार्यविधि/मापदण्ड

- विदेशमा काम गरी फर्केका उद्यमी राष्ट्रिय सम्मान तथा पुरस्कार व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७६
- रोजगार संयोजकको पदपूर्ति र सेवा सुविधा सम्बन्धी मापदण्ड, २०७५
- श्रम अडिट मापदण्ड, २०७५
- ध्वनी र प्रकाश सम्बन्धी मापदण्ड,२०७३
- वैदेशिक रोजगारमा जाने कामदारको स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने स्वास्थ्य संस्था सूचीकरण, नवीकरण र अनुगमन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७२
- सामाजिक सुरक्षा योजना सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
- वैदेशिक रोजगारमूलक सीप विकास तालिम सञ्चालन कार्यविधि, २०७४
- श्रम सहचारी नियुक्ति सम्बन्धी, २०७३
- वैदेशिक रोजगार बोर्डको कार्यसञ्चालन कार्यविधि, २०६८
- कार्यस्थलमा आधारित एप्रेन्टिशिप तालिम कार्यविधि, २०७६
- आन्तरिक व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७५
- वैदेशिक रोजगारीमा गएका नेपाली कामदारको कानुनी प्रतिरक्षा सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५
- विदेशी नागरिकहरुको श्रम इजाजत व्यवस्थापन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५
- वैदेशिक रोजगारमा घरेलु कामदारलाई व्यवस्थित गर्ने सम्बन्धी निर्देशिका, २०७३
- ईट्टा उद्योगमा काम गर्ने श्रमिकको व्यवसायजन्य सुरक्षा एवम् स्वास्थ्य सम्बन्धी निर्देशिका, २०७६
- कोभिड-१९ को विश्वव्यापी संक्रमणका कारण वैदेशिक रोजगारीको क्रममा अलपत्र परेका नेपाली कामदारको उद्दार गरी स्वदेश फिर्ता गर्ने सम्बन्धी निर्देशिका, २०७७
- इजरायलमा नेपाली सहयोगी कामदार पठाउनेसम्बन्धी निर्देशिका, २०७८

श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
नेपाल सरकार
सिंहदरबार, काठमाडौं

७. मन्त्रालयले सञ्चालन गरेको कार्यक्रम र सोको प्रगति प्रतिवेदनः

(क) प्रशासन महाशाखा

१. <u>प्रशासन शाखा</u>

सि.नं.	विषय	कार्य प्रगति
१	नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषदमा प्रस्ताव पेश	• यस मन्त्रालयबाट नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्मा प्रस्तुत हुने विभिन्न विषयका प्रस्तावहरु अनलाईन पोर्टल मार्फत अद्यावधिक तथा सहजिकरण गर्ने गरिएको। यस अवधीमा जम्मा ६ वटा प्रस्ताव क्याबिनेट स्वाचालित प्रणालीमा अद्यावधिक गरिएकोमा ती प्रस्तावहरु मध्ये १ वटा प्रस्ताव प्रशासन शाखाबाट पठाईएको।
	CDMIS सम्बन्धी कार्य	• Cabinet Decision Implementation Monitoring System मार्फत माग भएका ३ वटा प्रगति विवरणहरु अद्यावधिक गरिएको।
२	सरुवा/काज/पदस्थापन/ रमाना/नियुक्ति	• यस अबधिमा जम्माः- क) सरुवा - ० ख) काज /कामकाज- १७ ग) पदस्थापना- २२ घ) रमाना- ९ ङ) अनिवार्य अवकाश/राजिनामा स्वीकृत-१
३	मनोनयन	• वेदेशिक मनोनयन- ३ जना (विभिन्न विषयका ३ वटा कार्यक्रमहरुमा सहभागी हुन) • सेवाकालीन प्रशिक्षणः ०
४	पत्र व्यबहार/संचार	• यस अबधिमा जम्मा ३९० वटा चीठ्ठीपत्र दर्ता भई सम्बन्धित महाशाखा/शाखामा पठाईएको। • यस शाखाबाट उक्त अबधिमा जम्मा २७० वटा चिठ्ठीपत्रहरु बिभिन्न निकायहरुमा पत्राचार गरिएको।
५	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको उजुरी	• यस अवधिमा कूल ३६ उजुरी/गुनासो प्राप्त भएकोमा सो मध्ये १४ वटा फछर्यौट भएका र बाँकी २२ वटा कारवाही प्रकृयामा रहेको।
	राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र/हेलो सरकारका उजुरी	• यस अवधिमा राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रबाट १ वटा उजुरी/गुनासो प्राप्त भई फछर्यौट भएको। • हेलो सरकारवाट प्राप्त भएको २४ वटा उजुरी/गुनासो मध्ये १९ वटा फछर्यौट भएका र ५ वटा कारवाही प्रकृयामा रहेको।
	कल सेन्टरको गुनासो व्यवस्थापन सम्बन्धमा	• यस अवधिमा विभिन्न माध्यमबाट कल सेन्टरमा जम्मा ३८४८ गुनासो/जानकारी माग भएकोमा सो मध्ये ३६७६ सम्बोधन भएको र १७२ प्रकृयामा रहेको। उपरोक्त कल वाहेक ६८७७ Follow-up कलको सम्बोधन गरिएको।

नेपाल सरकार
रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

सि.नं.	विषय	कार्य प्रगति
६	खरिद सम्बन्धमा	• पूजीगत कार्यक्रममा बाँकी खरिदको कार्यको प्राविधिक लागत तयार भै खरिद प्रक्रया अगाडि बढेको। • मन्त्रालय अन्तर्गतबाट स्थानीय तहमा गएको उपयोगिता सम्बन्धमा वित्तीय विश्लेषण गर्ने र रोजगार मैत्री स्थानीय शासन अवधारणा कार्यान्वयनका लागि मापदण्ड तथा सूचक निर्माण सम्बन्धी परामर्श सेवा खरिदको कार्यसम्पादन सम्झौता गरिएको। • लिलामी गर्नुपर्ने सामानहरुको परल मूल्या कायम भै लिलामीको प्रक्रिया अगाडि बढेको।
७	जिन्सी व्यवस्थापन	• यस मन्त्रालयको स्वामित्वमा रहेका सवारी साधन र अन्य सम्पत्तिहरुको बिवरण PAMS मा नियमित रुपमा प्रबिष्ट गरिरहेको।
८	अन्य	• नियमित रुपमा SMT बैठक संचालनमा सहजिकरण गरी उक्त बैठकबाट भएका निर्णयहरु आवश्यतानुसार कार्यान्वयनका लागि मातहतका निकायहरुमा परिपत्र गरिएको। • यस मन्त्रालय र मातहतका कार्यालयहरुको संगठन संरचना र दरबन्दी पुनरावलोकन गर्न संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षणको मस्यौदा अन्तिम चरणमा रहेको। • यस मन्त्रालय अन्तर्गत रहेको व्यावसायिक तथा सीप विकास तालिम प्रतिष्ठान, ईटहरी र बुटवल तथा श्रम तथा रोजगार कार्यालय, धनगढीको आ.व.२०७९/८० को व्यवस्थापन परीक्षण सम्पन्न भएको। • निरन्तर रुपमा एकीकृत सरकारी कार्यालय व्यवस्थापन प्रणाली (GIOMS) मार्फत चिठ्ठी पत्र दर्ता/चालनी/विद्युतीय हाजिरी प्रणाली संचालन गरिरहेको।

२. <u>नीति, योजना,अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा</u>

- मन्त्रालयस्तरीय समस्या समाधान समिति (MDAC) को बैठक मिति २०८०/०८/२४ मा सम्पन्न भएको।
- बैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका ब्यक्तिहरुका लागि पुन एकिकरण परियोजना पहिलो चरण सम्बन्धी परियोजना सञ्चालनका लागि विदेशबाट फर्केका श्रमिकहरुको विवरण संकलन गर्नका लागि कोशी प्रदेश र मधेश प्रदेशमा कार्यक्रम सञ्चालन भएको।
- मानवअधिकार सम्बन्धी पाँचौ राष्ट्रिय कार्ययोजनामा जिम्मेवारी तोकिए बमोजिम तयार गरिएको व्यवसाय र मानवअधिकार सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना (BHR-NAP) २०८०/८१-२०८४/८५ मा.मन्त्रीज्यूबाट स्वीकृत भएको।
- सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रम (SaMi) आगामी चरण तयारीका कार्यदले मिति २०८०/०९/२९ गते श्रीमान सचिवज्यूसमक्ष कार्यक्रम दस्तावेज (Program Document) पेश भएको।

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

- सुरक्षित आप्रवास कार्यक्रम (SaMi) बाट विदेशमा जाने कामदारलाई सूचना प्रवाह, मनोसामाजिक परामर्श, वित्तिय साक्षरता र सीप तालिमका कार्यक्रमहरु नियमित रुपमा सञ्चालन भएको।

३. आर्थिक प्रशासन शाखा

आ.व. ०८०/८१

२०८० श्रावण देखि असोज सम्म

बजेट कोड	बजेट उपशीर्षक	बजेट				खर्च			
		चालु	पुँजीगत	वित्तीय	जम्मा	चालु	पुँजीगत	वित्तीय	जम्मा
३७१०००११	श्रम, रोजगार तथा सा.सु.मं.	१७८५७०४४८	५७०००००	०	१८४२७०४४८	६४४८४१४२.६०	२५९९०	०	६४४८४१४२
३७१००१०१	रोजगार प्रवर्द्धन कार्यक्रम	३७६६९४०००	१८०००००	०	३७८४९४०००	१५२८०४	०	०	१५२८०४.
६०१०००१२३	उपदान	१५०५८०६	०	०	१५०५८०६	१५०५८०६	०	०	१५०५८०६
६०१०००१३३	संचित विदा	१८०६३४३	०	०	१८०६३४३	१८०६३४३	०	०	१८०६३४३
६०१०००१६३	औषधी उपचार	१४९५१८०	०	०	१४९५१८०	१४९५१८०	०	०	१४९५१८०
३७१००१०४	वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका व्यक्तिहरुका लागि पुन एकिकरण परियोजना पहिलो चरण	१३४५०००००	१५०००००	०	१३६००००००	८६९७६	०	०	६५२७५.८
		६९४५७१७७७	९००००००	०	७०३५७१७७७	६९७३२१६५	२५९९०	०	६९७५८१५१

४. कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा

- मन्त्रालय विरुद्ध परेका रिट/निवेदनको लिखित जवाफ सम्बन्धित अदालत समक्ष पेश गरिएको। (सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा १ वटा र सम्मानित उच्च अदालत २ वटा)
- मन्त्रालयमा सूचीकृत रहेको वैदेशिक रोजगारमा जाने कामदारको स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने स्वास्थ्य संस्थाहरुको अनुगमन गरिएको (काठमाडौं ४५, जनकपुर ६, चितवन २, पोखरा ३, झापा ८, सुनसरी ११, मोरङ १) ।
- नेपाल राजपत्रमा सुचना प्रकाशन गरिएको। (राष्ट्रिय व्यावसायिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान विकास समिति गठन आदेश, २०८०)
- मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रका विषयमा सम्मानित अदालतबाट भएका फैसला कार्यान्वयनको लागि यस मन्त्रालय मातहतको सम्बन्धित निकायसँग नियमित समन्वय गरिएको ।
- मन्त्रालय वा मातहत निकायबाट कानूनी राय परामर्श माग भएका विषयमा देहाय बमोजिम लिखित राय वा परामर्श उपलब्ध गराइएको:-
  - श्रम ट्राइबुनल गठन गर्ने सम्बन्धमा।
  - अन्नपूर्णपोष्टमा प्रकाशित समाचार उजुरी व्यवस्थापन सम्बन्धमा।
  - वैदेशिक रोजगार सञ्चालन कार्यविधि, २०७१ संशोधन सम्बन्धमा।
  - बालश्रम (निषेध तथा नियमित गर्ने) ऐन, २०५६ मा उल्लेखित जोखिमपूर्ण व्यवसाय वा कामहरुको सूची अध्यावधिक गर्ने सम्बन्धमा ।
  - नक्कली मेडिकल सर्टिफिकेट, क्यू.आर.कोड र नक्कली छाप सम्बन्धमा ।
  - राष्ट्रिय व्यावसायिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको कार्यकारी निर्देशिकाको नियुक्ति सम्बन्धी कार्यविधि, २०८० सम्बन्धमा ।
  - विभागीय सजायको पुनरावेदन सम्बन्धमा ।

नेपाल सरकार
रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

➢ मनोरञ्जनको क्षेत्रमा काम गर्ने श्रमिकको ऐन तर्जुमा गर्ने सम्बन्धमा ।

- वैदेशिक रोजगारमा जाने कामदारको स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने स्वास्थ्य संस्थाहरुको नवीकरण (२१५), सूचिकरण गर्नको लागि आवेदन लिएको ।
- वैदेशिक रोजगारमा जाने कामदारको स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने स्वास्थ्य संस्थाहरुको अनुगमन गर्ने भनी मन्त्रालयबाट भएको आदेश अनुसार स्वास्थ्य संस्थाहरुको अनुगमन पश्चात ४१ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरुको Dofe ID बन्द भएको ।

(ख) <u>रोजगार व्यवस्थापन महाशाखा</u>

१. <u>वैदेशिक रोजगार व्यवस्थापन शाखा</u>

- मिति २०८०।०७।१५ मा श्रीमान् सचिव सहितको उपस्थितिमा विभिन्न श्रम गन्तव्य मुलुकहरुमा कार्यरत रहनु भएका काउन्सेलर (श्रम) तथा श्रम सहचारीहरुसंग वैदेशिक रोजगारीका विभिन्न पक्षहरुमा केन्द्रित रही भर्चुअल बैठक सम्पन्न भएको ।
- श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्री माननीय शरत सिंह भण्डारी र नेपालका लागि स्विट्जरल्याण्डका महामहिम राजदूत Ms. Danielle Meuwly Monteleone बीच रोजगारी लगायतका विषयवस्तुमा मिति २०८०।०७।२१ मा शिष्टाचार भेटवार्ता भएको ।
- मिति २०८०।०८।११ मा माननीय मन्त्रीज्यू र ब्रुनाईका प्रतिनिधिहरुबीच शिष्टाचार भेटघाट एवं MOU का लागि संयुक्त बैठक भएको ।
- वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी मागपत्र जाँचबुझ र स्वीकृत गर्ने कार्यविधि, २०८० तयार गरी मिति २०८०।०८।१४ मा स्वीकृत भएको ।
- वैदेशिक रोजगारीमा जाने श्रमिकहरुका लागि निःशुल्क तालिम सञ्चालन गर्ने संस्थाको लागि आवश्यक न्यूनतम मापदण्ड सम्बन्धी कार्यविधि, २०८० तयार गरी मिति २०८०।०८।२० मा स्वीकृत भएको ।
- मिति २०८०।०९।२३ गते माननीय मन्त्री शरत सिंह भण्डारीज्यू र नेपालका लागि साउदी अरेबियाका महामहिम राजदूत H.E. Saad Abubaimed बीच शिष्टाचार भेटवार्ता भएको ।
- वैदेशिक रोजगारी ठगीका उजुरीको मेलमिलाप तथा सिफारिश गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०८० तयार गरी मिति २०८०।१०।०४ मा स्वीकृत भएको ।
- यस मन्त्रालयले Standard MoU on Bilateral Labour Agreement तर्जुमा गरी प्रस्तावित MOU परराष्ट्र मन्त्रालय मार्फत Croatia, Cyprus, Malta, Poland र Portugal सरकार समक्ष पेश गरेको ।
- यस मन्त्रालयमा अनुगमन समिति गठन गरी PDOT सञ्चालन गर्ने संस्थाहरुको अनुगमन गरेको ।

२. <u>रोजगार समन्वय तथा सूचना शाखा</u>

- शाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा Fake Advertisement Monitoring Unit को नियमित बैठक भएको।
- यस मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरुको सूचना प्रकाशन प्रसारणमा एकरुपता ल्याउने हेतुले मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायका सूचना अधिकारीहरु सहित सहभागिता भई श्रीमान् सचिवज्यूको संयोजकत्वमा सञ्चार निर्देशिका सम्बन्धी वैठकहरु भएको ।

नेपाल सरकार
श्रम तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

- वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी मागपत्र जाँचबुझ र स्वीकृत गर्ने कार्यविधि, २०८० मा व्यवस्था भएको मागपत्र प्रमाणिकरण समितिको सदस्य-सचिवको रुपमा यस शाखाका प्रमुखको उपस्थितिमा नियमित बैठक भएको ।
- यस मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायहरुमा भइरहेका काम कारवाहीहरु तथा नीति नियम एवं कार्यनिर्देशिका लगायतका सूचनाहरु माग गरी विभिन्न सेवाग्राहीहरुबाट आवेदन भए वमोजिमका सूचनाहरु उपलब्ध गराएको ।

(ग) <u>श्रम सम्बन्ध तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा</u>

१. <u>श्रम सम्बन्ध शाखा</u>

- श्रम प्रशासन सुधार र श्रम निरीक्षकहरुको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम धुलिखेलमा मातहतका ३४ जना कर्मचारीहरुलाईको उपस्थितिमा ३ दिने आवशीय क्षमता अभिवृद्धि तालिम सञ्चालन गरिएको ।
- यस मन्त्रालयमा श्रम ऐन २०७४ को दफा ११९ बमोजिम पर्न आएका ४ वटा श्रम विवादको समिति गठनभई २ वटा समाधान भैसकेकोछ भने २ वटा विषय समाधानको प्रक्रियामा छलफल तथा वार्ता भईरहेको ।
- केन्द्रीय श्रम सल्लाहकार परिषद्को बैठक यहि मिति २०८०/१०/१७ गते बस्ने तयारी भैएको ।
- पाँच वर्ष कटेका विभिन्न देशका ७ जना विदेशी नगारिक (श्रमिक) लाई नेपालका विभिन्न कम्पन्नीमा काम गर्न श्रम स्वीकृति प्रदान गरिएको ।
- अनौपचारिक क्षेत्र तथा अनौपचारिकता व्यवस्थापन सम्वन्धी योजना/कार्यविधि निर्माण कार्यको Action Plan स्वीकृत भई कार्यान्वयन भैहरेको।
    - सरोकारवाला निकायहरु समेतको संलग्नतामा त्रिपक्षीय अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरी पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने कार्य सम्पन्न भएको।
    - विषयगत क्षेत्र (कृषि निर्माण, यातायात समेत) को अध्ययन गर्न परामर्शदाता छनौट चरणमा रहेको ।
    - औपचारीकीकरणको राष्ट्रिय रणनीति तयार गर्न परामर्शदाता छनौट चरणमा रहेको ।
    - औपचारिकीकरण सम्बन्धी एकिकृत ढाँचा सम्बन्धी प्रदेशस्तरीय छलफल र अन्तर्क्रिया कार्यक्रमको तयारी भैरहेको ।
- अन्तराष्ट्रिय श्रम संगठन (ILO) को P029 Protocol of 2014 to the Force labour Convention, 1930 (बाध्यकारी श्रम सम्बन्धी प्रोटोकल २०१४) लाई नेपालले अनुमोदन गर्ने सम्बन्धमा सरोकारवाला निकायहरुबाट रायसहमति प्राप्त गर्न लेखि पठाइएकोमा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, गृह मन्त्रालय र उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयबाट प्राप्त भइसकेको र राय सहमति प्राप्त नभएका निकायहरुलाई पुनः पत्राचार गरिएको।

नेपाल सरकार
रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

- अन्तराष्ट्रिय श्रम संगठन (ILO) को महासन्धी नं. 081 (Labour Inspection Convention, 1947) लाई नेपालले अनुमोदन गर्ने सम्बन्धमा अन्तरविश्लेषण प्रतिवेदनको प्रारम्भिक मस्यौदा उपर सरोकारवाला निकायहरु समेतको संलग्नतामा त्रिपक्षीय अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरी प्रमाणीकरण भएको।
- अन्तराष्ट्रिय श्रम संगठन (ILO) को महासन्धी नं. 087 (Freedom of Association and Protection of the Right to Organize Convention, 1948) लाई नेपालले अनुमोदन गर्ने सम्बन्धमा अन्तरविश्लेषण प्रतिवेदन तयार भई त्रिपक्षीय अन्तरक्रिया मार्फत प्रमाणीकरण भएको।
- अन्तराष्ट्रिय श्रम संगठन (ILO) का महासन्धीहरुलाई नेपालले अनुमोदन/सम्मिलन/स्वीकृति वा समर्थन सम्बन्धी विस्तृत कार्ययोजना तयार भएको।

२. <u>बालश्रम निवारण तथा व्यवसायजन्य सुरक्षा शाखा</u>

- स्थानीय तहहरुमा वालश्रम मुक्त स्थानीय तह घोषणा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न ईच्छुक स्थानीय तहहरुलाई पुनः प्रस्ताव पेश गर्न संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय मार्फत सूचना जारी गरिएको र ४९ वटा प्रस्ताव आएको र सोको मुल्याङ्कनको लागि समिती गठनको प्रक्रियामा रहेको।
- यस मन्त्रालयको समन्वयमा विभिन्न सरोकारवालाको उपस्थितिमा बालश्रम निशेध तथा नियमित गर्ने ऐनको मस्यौदाको सम्वन्धमा छलफल गरिएको।
- बालश्रम (निषेध तथा नियमित गर्ने) ऐन २०५६ मा व्यवस्था भए बमोजिम बालश्रम निवारण समितीको बैठक सम्पन्न गरिएको।
- बालश्रम (निषेध तथा नियमित गर्ने) ऐन २०८० को मस्यौदा तयारी को क्रममा रहेको।
- स्वतन्त्रता अभियान नेपालको आयोजना र यस मन्त्रालयको समन्वयमा वाल श्रम निवारण सम्वन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको।
- बालश्रम निवारण सम्वन्धमा क्रियाशिल विभिन्न संस्थाहरु (सरकारी निकाय, UN bodies, INGOs, र केही NGOs) Inter-agency Working Group को बैठक सम्पन्न गरिएको।
- बालश्रम (निषेध तथा नियमित गर्ने)ऐन २०५६ मा व्यवस्था भए बमोजिम जोखिमपूर्ण व्यवसायको सूची थप गरी कानुन, न्याय तथा संसदीय मन्त्रालयमा रायको लागि पेश गरिएको।

३. <u>श्रमिक कल्याण शाखा</u>

- "सरकारी सेवामा वहाल सरकारी कोषबाट पारिश्रमिक पाउने अस्थायी करार र ज्यालादारी कर्मचारीहरुलाई सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि" तर्जुमाका क्रममा कार्यविधिको प्रारम्भिक मस्यौदा उपर सरोकारवाला मन्त्रालयहरुसँग राय/सहमति माग गरिएकोमा अर्थ मन्त्रालयबाट अस्थायी करार कर्मचारीहरुलाई सामाजिक सुरक्षा योजनामा आवद्ध गराउदा लाग्ने वार्षिक आर्थिक दायित्व यकिन गरी पठाउन माग भएको हुँदा सोको यकिन गरी अर्थ मन्त्रालय पठाईएको ।

नेपाल सरकार
श्रम तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

- योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा ऐन, २०७४ को संशोधनको लागि तीन महले खाका तयार भई सो उपर समितिमा छलफल भईरहेको ।

४. <u>सीप विकास तथा तालिम शाखा</u>

- राष्ट्रिय व्यावसायिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान विकास समिति (गठन) आदेश, २०८० मा मन्त्रिपरिषद्मा स्वीकृत भएको।
- राष्ट्रिय व्यावसायिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको कार्यकारी निर्देशक पदका लागि खुल्ला प्रतियोगिताबाट छनौट गर्न सूचना प्रकासन भई दरखस्त लिने कार्य भैरहेको।
- महोत्तरी जिल्ला वलवा नगारपालिका पोलिटेक्निक इन्टिच्यूत स्थापनार्थ साउदी सरकारबाट अनुदान सहयोग प्राप्त ।
- राष्ट्रिय व्यावसायिक तथा सीप विकास तालिम प्रतिष्ठान (गठन तथा सञ्चालन) आदेश, २०८० मा मन्त्रिपरिषद्मा पेश गरिएको।
- ILO नेपालको सहयोगमा Gender Equality, Disability and Social Inclusion (GEDSI) सम्बन्धी दुई दिने कार्यशाला गोष्ठी सम्पन्न।

(घ) <u>प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमः</u>

- चालु आ.व. को बजेट वक्तव्यमा उल्लेख भए अनुसार प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको ढाँचा परिमार्जन गर्ने दस्तावेज (मस्यौदा) तयार गरि मिति २०८०।०९।१३ गते माननीय मन्त्रीज्यूको समुपस्थितिमा छलफल भएको ।
- रोजगारीको हक सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा १७ बमोजिमको आन्तरिक रोजगारी सिर्जना, श्रम बजारको माग र विद्यमान जनशक्तिको उपलब्धताको विश्लेषण गरी रोजगार र स्वरोजगारको व्यवस्था गर्न गठित निर्देशक समितिको बैठक माननीय मन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा मिति २०८०।०९।२२ गते बैठक बसी आ.व. ०८१/०८२ देखि "आन्तरिक रोजगारी प्रवर्द्धन दशक" को रुपमा मनाउन आवश्यक तयारी गर्ने निर्णय भएको ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम, युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण परियोजना अन्तर्गतको Beneficiary Satisfication Survey of YETI Project गर्ने कार्यको लागि परामर्शदाता खरिद गर्न Consultant Qualification Selection (CQS) Procurement Method को लागि Request for Expression of Interest (EOI) सार्वजनिक सूचना जारी गरिएको ।
- आ.व... ०८०।८१ को लागि रोजगारीको राष्ट्रिय लक्ष्य ८६००० पुऱ्याउने रहेकोमा यस अवधिमा ८,८५,१५४ जना बेरोजगारहरु सूचीकृत भएको, ४७८७ वटा आयोजनाहरु छनौट भएको, २१४१ जनालाई रोजगारी वापत ज्याला भुक्तानी भइसकेको, रोजगारीमा संलग्न व्यक्तिहरुको संख्या ७८८६, रोजगारी प्रदान गरिएको औसत दिन ५२, बेरोजगार सूची दर्ता गर्ने स्थानीय तह संख्या ७३८, आयोजना सञ्चालन गर्ने स्थानीय तह ४२१ रहेका छन् ।
- सबै स्थानीय तहमा "श्रमको सम्मान, राष्ट्रको अभियान" कार्यक्रम संचालन मार्फत "**सबै काम समान काम**" भावना जागृत गरिएको ।
- रोजगार सेवा केन्द्रमा कार्यरत कर्मचारी लगायत आयोजनामा खटिने श्रमिकहरुको दुर्घटना बीमा गर्ने कार्य जारी रहेको ।

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं